

DE UMTS - AFFAIRE

Recentelijk zijn we verblijd met de mededeling dat eindelijk Het Zwitsers Onderzoek (met hoofdletters), dat al bijna twee jaar geleden was aangekondigd als definitieve antwoord op alle protesten tegen UMTS in Nederland, is gepubliceerd met de te verwachten uitkomst. In mijn jeugd leerde ik al in de geschiedenisles over keizer Karel V en Philips II die permanent huurlingen voor hun oorlogen moesten recruteren: "Geen Geld Geen Zwitsers!" Eén vergelijking met vroeger gaat op: al dat geld heeft niets uitgehaald; Zwitsers of niet, uiteindelijk hebben die vroegere vorsten en huidige regeerders hun zaak smadelijk verloren tegen burgerlijke protesten in heel Europa, eigen belang van gedupeerden, geloof in andere waarden, en wat dies meer zij. Vroeger hadden we daar nog 80 jaar voor nodig, nu is de UMTS-zaak binnen de kortste keren tot een affaire met vele navrante kanten uitgegroeid. Alhoewel die zaak in feite al beslist is, kan de nasleep (in feite één langgerekte prestige-slag!) buitengewoon pijnlijk worden voor heel wat partijen. De vrienden van UMTS hebben dat ongetwijfeld geheel aan zichzelf te wijten, zoals hieronder wordt aangegeven. Of ondergetekende, voorzitter van de actiegroep *Bezorgde Bewoners en Zendmasten* (BeBeZ, Amsterdam), daar vrolijk om moet worden nu de uitslag in het voordeel van die bewoners dreigt uit te pakken, valt ook nog te bezien. Het wereldprotest tegen UMTS op 24 juni blijft hard nodig!

Het is niet meer voor ieder duidelijk: *waaruit bestaat het probleem UMTS ?* Doet Het Zwitsers Onderzoek in Nederland wel ter zake, al zou het een correct onderzoek zijn (wat allerminst het geval is)? Is het zo leuk om nog ettelijke jaren heel veel ellende met de afwikkeling van de UMTS affaire te beleven? Uit het antwoord kan bv. ook blijken, dat - in geld uitgedrukt - de gezondheids en directe financiële risico's voor de burgers bij plaatsing van masten in het niet zullen vallen bij de kosten voor de providers en/of de Staat der Nederlanden en/of "Brussel". Hamvraag: Wie krijgt uiteindelijk de rekening gepresenteerd? Gezien de *policy* bij de introductie van UMTS is de kans groot, dat de gezondheidsschade met het failliet van het UMTS-project vermindert, maar dat de burgers alsnog (in)direct moeten betalen voor het afwentelen van een UMTS-debacle. Kortom: hoe zit nu dat UMTS-probleem in elkaar?

1. Op 13 februari 2002 is een UMTS memorandum (misleidend "covenant" genoemd) ondertekend door de gezamenlijke nederlandse providers en de Staat der Nederlanden (de blind tekenende Jan Pronk + VNG), waarmee de UMTS-bal kon gaan rollen. Momenteel hebben *feitelijk* ambtenaren van Economische Zaken (met EZ-spreekbuis *Antennebureau*)

zich meester gemaakt van of bemoeien zich dominant met een materie die de gezondheid, het welbevinden etc. van het grootste deel der Nederlanders direct raakt. Waarvandaan komt die arrogantie om met leken-kennis over die gezondheidsmaterie heen te walsen, zonder consultatie VOORAF van een reeks andere ministeries, van onafhankelijke deskundigen, nog maar te zwijgen van de meest betrokkenen, de bewoners en omwonenden van mastenhuizen? Of ACHTERAF een flinterdunne legitimatie te construeren via een half onwillige Gezondheidsraad, VROM, TNO, e.d. en een slapend en achter alles aanhinkend parlement, dat kennelijk slecht of niet geïnformeerd was/is? Antwoord nr. 1: Vanwege de schijnbaar lucratieve deal met providers van GSM/ UMTS masten/diensten, met *companies* dus die EZ direct in gijzeling nemen als afgeweken wordt van het totaal ondoordachte plan ("covenant"): "Geen Masten? Dan claims!"

Er is ook geen fatsoenlijke milieu-effect rapportage gemaakt door onafhankelijke wetenschappers. Erger nog is dat ook op het eigen EZ-terrein plotseling alle regels over boord zijn gezet en bv. geen ordentelijke economisch-financiële kosten-baten analyse is gemaakt van het GSM/UMTS-project. Van technologie hebben deze dames en heren al helemaal geen verstand, zo weinig dat ook daarover geen ordentelijke deskundigen gerapporteerd hebben. Tenslotte zijn de juridische implicaties van de deal tussen de staat der Nederlanden en providers niet bekeken: het vastgestelde "covenant" is juridisch een gatenkaas (was het wel een deal?), waarvoor een eerste jaars student rechten zich zou moeten schamen.

De D-66 minister Brinkhorst en zijn ambtenaren hebben wel met veel aplomb de mogelijkheden geopend (dachten ze) de schadelijke gevolgen op anderen (gemeenten en individuen) af te wentelen, terwijl de "eigen verantwoordelijkheid" (het woord ligt in de "EZ mond" bestorven) daarvoor met behulp van de gebruikelijke alibi-verschaffende clubs en desnoods met dreigementen wordt genegeerd.

Deze slikken-en-desnoods-stikken *policy* is bij deze of gene nog voor wijs en krachtdadig ministerieel/ambtelijk gedrag gehouden. Gemeentes en individuen worden inderdaad eerst knalhard voor een gezondheids-bedreigend *fait accompli* geplaatst, en als de zaak misloopt kunnen ze met de gevolgen van dat onverantwoordelijke beleid opgezadeld worden: *wie nu de goedkeuring verleent masten te plaatsen, zal straks wel eens voor de immense schade, die het UMTS debacle gaat opleveren, juridisch aangesproken kunnen worden!*

Vele tientallen gemeentes, waaronder belangrijke als Nijmegen en Eindhoven (maar geen enkele van de vier grote steden, die kennelijk te vergaande bindingen met EZ hebben) hebben de bui zien hangen en terecht bedacht dat EZ juridisch geen poot heeft om op te staan, terwijl zij met recht en reden EZ (en in diens kielzog nu ook VROM, etc.) kunnen beschuldigen van chantage en ondoordacht en onbehoorlijk bestuur (o.a. negeren van het *voorzorg-principe*). Waarom? Het is in de gaten gelopen hoe de technische, juridische en politieke besluitvorming rond deze zaak ten hemelschrijend amateuristisch en in de consequenties zo gevaarlijk als – zeg – een asbest-affaire is. Dat alles is dus niet gepikt door nu al een 60-tal gemeentes.

2. Dus falend beleid? Van een Ministerie van Economische Zaken mag je dan niet verwachten dat het zich als domme leken op het gebied van de gezondheid begeeft, maar wel dat het zich om economische zaken bekommert. Uiterekend op dat terrein zullen ernstige en kostbare tegenslagen voor EZ optreden. Dankzij de vele acties en de vele discussies in allerlei buurten door heel Nederland zullen de schadeclaims uiteindelijk ook daar aankomen waar ze o.i. thuishoren, bij EZ: ten eerste vanwege de waardevermindering van de panden, waarop UMTS- of andere masten voorkomen; ten tweede vanwege de waardevermindering van panden, die in de buurt van dergelijke masten staan; ten derde, vanwege het niet betalen van huurverhogingen in panden, waarop dergelijke masten zijn geplaatst (zie "punten-systeem").

Wat kan men daartegen doen ? Niets, alleen de rekening betalen. Waarover praten we dan? De rechter heeft 15-09-2005 de gemeente Bunnik veroordeeld tot het betalen van Euro 29.000,- aan een huiseigenaar vanwege diens angst voor waardevermindering van zijn pand door UMTS-masten. Dat gaat leuk aantikken! Op dit moment kunnen we dan al – geëxtrapoleerd – *minimaal* op ca. Euro 300.000.000,- aan te betalen schadeclaims rekenen. De gemeentes, huurdersverenigingen, woningbouwcorporaties e.d. in Nederland zijn nu gewaarschuwd: geef geen enkele vergunning/medewerking, want je wordt medeplichtige en moet dokken! Mijn advies is: stuur de rekening door naar de verantwoordelijken: zeker behoort daartoe het ministerie van EZ. Dit Ministerie alleen? De nieuwe en noodzakelijke *parlementaire enquête naar het EZ-beleid* in deze zal andere ministeries niet kunnen uitsluiten, die voor EZ de kastanjes uit het vuur mogen halen (VROM bv.), maar vooral gaat

het om de tweede grote partij in de UMTS-affaire, de gezamenlijke operators/providers als (stand 13-2-2002): KPN Mobile, Ben Nederland, Vodafone, T(elfort)-Mobiel en Dutchtone. Inmiddels is Ben verdwenen en Vodafone al bijna failliet kennelijk dankzij de UMTS-hype. Wat is er nl. aan de hand?

3. Boven de UMTS-business hangen aanzienlijk grotere donderwolken, dan uitsluitend die gevormd zijn door het bedrag van Euro 3 – 4 miljard, waarmee het memorandum is afgekocht of de paar honderd miljoen van de eerder genoemde schadeclaims of de gezondheids-schadeclaims, die nog kunnen komen. De gezamenlijke operators/providers hebben nl. in de afgelopen paar jaar het astronomische bedrag van Euro 200.000.000.000 in de UMTS licenties, technologie en implementatie gestoken in de hoop daar een veelvoud (!) aan winst uit te kunnen halen. Nu al zeggen talloze van de meest bekende analisten en technologen: "Dit is een totale mislukking!" Er zal zelden in zo'n korte tijd een zo vernietigend oordeel zijn geveld over een mega-investeringsprogramma (Eric Sylvers in *International Herald Tribune*, 3-5-2006).

Hoe is dat mogelijk? In ieder geval is door de twee partijen, Staat en operators, die overal in Europa de deals in elkaar flansen (een dicht masten-netwerk is nodig) veel te ondoordacht gehandeld. V.w.b. de operators is het totaal onbegrijpelijk als nu al blijkt, dat niet alleen de UMTS-technologie achterhaald tot en met te ingewikkeld is, maar vooral dat er *helemaal geen klanten voor peperdure mobieltjes met televisie, internet, videotelefonie e.d. faciliteiten zijn te vinden*. Wie dat idee ooit in de wereld geholpen heeft zonder daarvoor overtuigende research-resultaten en consumenten-onderzoek vooraf, kan (kunnen) natuurlijk (een) handige verkoper(s) genoemd worden. Al degenen (van kapitaal verschaffers tot en met ministeriële hotemetoten, die zo graag over hun "eigen verantwoordelijkheid" zeuren) die de luchtfietserij – een ander woord is er niet voor - geloofd hebben en direct bereid zijn geweest de burgers van hun landen daaraan op te offeren, zijn geen knip voor de neus waard. Van puur frauduleuze omkoperij is dan sprake met de gezondheid van mensen als wisselgeld!

4. Inderdaad voor het gesjoemel met onze gezondheid in deze jammerlijke UMTS-affaire zijn dergelijke beoordelingen op hun plaats. Wat "Zwitsers Onderzoek"? Dat is voor een dubbeltje op de eerste rang zitten in vergelijking met een andere grote vriend van UMTS, T-Mobile.

Deze company heeft geen halve amateurs ingehuurd om alibi-onderzoek te doen, maar diep in de buidel getast en een hele reeks bekende Duitstalige wetenschappelijke instituten met vele tientallen hooggeleerden met hetzelfde doel aangezocht (*Mensch, Umwelt, Technik - MUT – Mobilfunk und Gesundheit*, Mei 2005; vooral GSM-onderzoek). Daarbij was ook een instituut uit Zürich, Zwitserland !

Helaas voor T-Mobile was een belangrijk deel van hen niet omkoopbaar en *zegt dat ook expliciet in hun rapportage* (geheel op internet te vinden). Een paar resultaten. Het MUT-onderzoek slaagt er niet in te bewijzen dat de electromagnetische straling (EM-straling) onschadelijk is (dat was de opdracht), maar stelt bv. vast dat terzake "hoofdpijnen [...] er concrete aanwijzingen bestaan over de samenhang met EM-velden van de mobiele telefonie .." (de professoren Seitz, Stinner, Eikmann en Giessen); voor zaken als concentratieproblemen en geheugenstoringen zijn de gegeven samenhangen waarschijnlijk; het is weliswaar niet bewezen dat op korte termijn een risico voor hersentumor bestaat: "Dat betekent echter allerm minst dat stralingseffecten op lange(re) termijn danwel effecten van krachtiger mobiele frequenties, zoals UMTS, niet met kankerrisico geassocieerd kunnen worden." (de professoren Blettner, Jöckel en Stang); dezelfde heren adviseren "gemäß dem Vorsorgeprinzip" het bellen met mobieltjes zoveel mogelijk te beperken, zeker over lange afstanden; anderen adviseren niet jonge gezonde mensen, maar kinderen en bejaarden te onderzoeken (Ullsperger). Toxicologen van Zürich (Achermann, Regel) stellen vast "dass Mobilfunkfelder das EEG sowie den regionalen zerebralen Blutfluss beeinflussen können", etc.

Hoe gaat dat in Haagse kringen met bv. het jongste advies van de Gezondheidsraad (23 november j.l. aan de staatssecretaris van VROM)? Alle denkbare rapporten van de meest achtenswaardige instituten en personen waar ook ter wereld zijn totaal waardeloos voor deze Haagse dames en heren. Als zij gelijk hadden, dat momenteel in het geheel geen onderzoek voldoet aan hun "wetenschappelijke kwaliteitseisen", terwijl ze verdomd goed weten dat "wereldwijd zeer veel mensen zich in deze situatie [een verhoogd risico op het krijgen van kanker] bevinden en velen van hen zich ook daadwerkelijk zorgen hierover maken" (dat durft men te schrijven in 2005, p. 22), dan weet iedere ordentelijke arts dat die masten niet geplaatst mogen worden op grond van zijn/haar beroeps-*eed [in dubio abstine; in geval van twijfel, niet handelen]*.

Wordt er door deze raad onverhoopt wel een onontkoombaar bewijs ontdekt, dan is het toeval en nog eens toeval (p. 30). Als er met goed fatsoen helemaal geen punt meer aan te draaien valt en men erkent met uitstekend Zweeds onderzoek te maken te hebben (p. 41), dan gaat men dat op volstrekt ongeoorloofde wijze op één hoop gooien met oud, kennelijk slecht onderzoek om maar tot de conclusie te kunnen komen: "Alles bij elkaar blijft het onduidelijk" (p. 42) ! En als het gaat over de "lichamelijke klachten veroorzaakt ... door blootstelling aan EM velden", dan volgt een absolute uitsmijter (p. 57). Eerst wordt geconcludeerd dat voor dergelijke klachten GEEN "wetenschappelijke gronden" bestaan om dan vrolijk vast te stellen: "Bij sommige mensen die dergelijke klachten thans hebben, nemen deze ernstige vormen aan."! Ernstige klachten, inderdaad, en toch nemen dit soort lieden de verantwoording voor continuering van de plaatsing van masten. Een schande als zoiets serieus genomen wordt. Uitgerekend op grond van boven bedoeld en soortgelijk uitzonderlijk knap Zweeds onderzoek is de Zweedse Hoge Raad na uitvoerige consultaties tot een lange reeks be- en veroordelingen gekomen (*Miljööverdomstolen*, nr. M 7485-04 van 12 Oct. 2005). Daarvan noem ik slechts onaanvaardbare risico's met mobiele telefoons; het overschrijden van limieten indien kort bij masten wordt verkeer; het veroorzaken van psychische problemen voor omwonenden ("Angst aanjagen is een illegale activiteit die ook valt onder de definitie van gevaarlijk voor de omgeving"); het bestuur van iedere gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor toepassing en handhaving van de milieuwetgeving en niet de landelijke overheid, etc.

Op het lage Haagse ons-kent-ons niveau zal het vergelijkbaar slecht uitkomen, dat nu ook leden uit die Gezondheidsraad, moe van het ambtelijke gesjoemel en amateurisme, in samenwerking met sommige leden van TNO, GGD, RIVM etc., etc. - verenigd in het *Platform Gezondheid en Milieu* - tot vergaande conclusies en advisering komen (10 November 2005): "Plaats voorlopig geen masten op of nabij 'gevoelige' bestemmingen, zoals peuterzalen, scholen, ziekenhuizen en bejaardenoorden. Vermijd ook 'antennewouden' van meerdere providers op bewoonde gebouwen." Heel verstandig wordt ook de noodzaak bepleit "de verschillende bronnen van straling in kaart" te brengen, zodat de wolk van straling om menig huis zichtbaar wordt. Bij dit advies hebben zich nu een paar dagen geleden als antwoord op "Het Zwitsers Onderzoek" alle nederlandse GGD's aangesloten.

En welke halve waarheid schrijft me dan de wnd. Directeur Telecommarkt namens minister

Brinkhorst, dr. A.M.C. Van Rijn (10-1-2006) als antwoord op de *Platform*-actie: "Bij deze wil ik U waarschuwen tegen de misleiding die dit tot gevolg kan hebben bij derden. Immers de betrokken experts van TNO, GGD, RIVM en Gezondheidsraad hebben zich publiekelijk gedistantieerd van de conclusies en adviezen ..." ! Zo zijn de manieren bij de Haagse elite.

5. De 24e Juni wordt wereldwijd tegen de installatie van UMTS-masten geprotesteerd met als centrum van de acties Duitsland, waar een bijzonder grote en goed georganiseerde beweging op gang is gekomen, gesteund door vele honderden academici. Ook in Frankrijk is dat het geval (de "Next Up" beweging waartoe ook honderden academici, veel biologen, behoren). In Nederland zijn talloze initiatieven niet in een organisatie verenigd (of dat hier zo nodig is, is de vraag). Bij allen dringt het antwoord door op de vraag waaruit het UMTS-probleem momenteel bestaat: *er wordt ons een totaal verouderde technologie door de strot geduwd door operators die een congres moeten aangaan met de staatsbureaucratie, die weer met allerlei doorzichtige trucs vergunningen aan de locale overheden opdringt o.a. met behulp van academische huurlingen, die voor de legitimatie zorgdragen in ruil voor een fooi van de operators. De bewoners in stad en land hebben daarvoor de rekening te betalen met hun gezondheid en met de scherpe waardedalingen van hun woningen.* Nu het totale failliet van de hele constructie dreigt lopen we ook nog kans voor de enorme eindkosten te moeten opdraaien van het frauduleuze wanbeleid. Dus is het suffende parlement verplicht aan de UMTS Affaire ten spoedigste een parlementaire enquête te wijden: de bouwfraude is kinderspel vergeleken bij de UMTS Affaire.

DR. HANS DERKS

Voorzitter BeBez (Amsterdam).